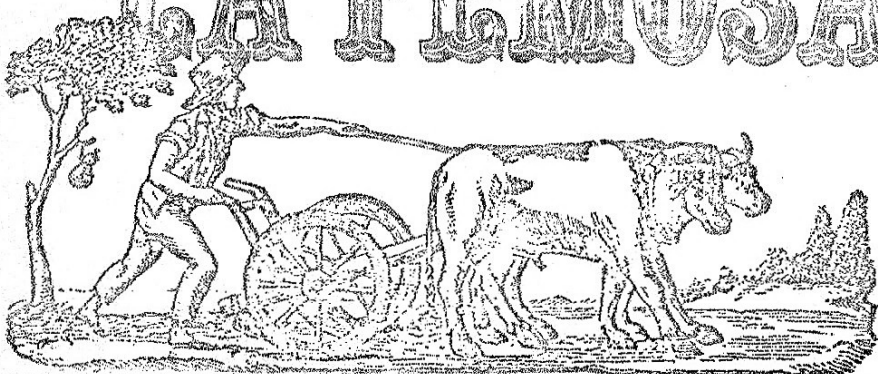

LA FEMOSA

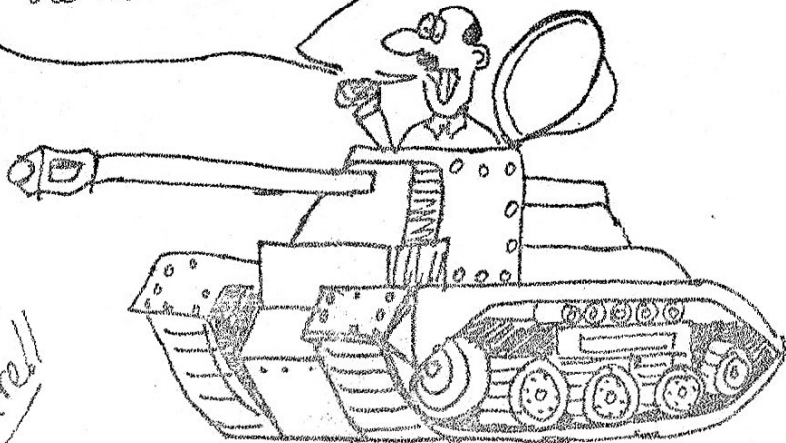

LA FEMOSA

LA FEMOSA

1981

Aguesta vegada anire' al
camp de futbol preparat
de veritat

Passarell

PORTIC

Com artesencs que som, voldriem que la nostra comunitat fos un model de poble avançat, on la gent fos senzilla, educada, pacífica... Que no perdés mai la calma, la seva correcta postura i que intentés ésser comprensiva amb els forasters que gosen entrar al camp de futbol amb actitud amenaçadora envers algun jugador local. Però els nostres desitjos es veuen ara i adés frustrats de la manera més lamentable. I llavors dels fets, passem hores i hores parlant i discutint entre nosaltres per a convencer-nos (no faltaria més) de que la raó era exclusivament nostra.

Els fets ocorreguts al Camp de Futbol el dia de la visita de l'equip del Rosselló, són tant lamentables que no podem parlar ni de "raó" ni de "provocació" tansols de primitivisme. És cert que quan una persona s'abraona i es llança a repartir (i a rebre) mastegots, pert els estrepa i actua d'una manera totalment descontrolada, i si amb aquesta persona s'hi afegeixen d'altres, es pot organitzar un desgavell descomunal. Tot això és cert, però, no per ser cert es pot justificar perdre la calma i menys el senderi.

Com a artesencs ens hem sentit humiliats, ferits dins d'aquestes il·lusions nostres de pensar que tot això, al nostre poble, no podia passar mai. No, però nehem esquinçarem els vestits per aquests fets ja que (si bé mai tant greus) es repeteixen massa vegades dins o fora del camp de futbol.

No, els artesencs no som ni senzills ni educats ni pacífics...

NOTES ARTESENQUES

Durant l'espai de temps que va des de l'últim Butlletí fins ara, al nostre poble, s'han realitzat unes quantes reunions d'assemblees de les entitats locals :

L'AJUNTAMENT

El dia 22 de Març es va fer una reunió de poble per a parlar de la marxa dels tramits per a la construcció del nou diposit d'aigua. Per aquest motiu es va aprobar la manera de repartir les contribucions especials per a afrontar el pagament del 10 per cent del total d'aquest projecte d'abastament d'aigua potable.

LA COMISIÓ DE FESTES

El dissabte dia 28 de març es van reunir els socis per a parlar de la marxa de l'Agrupació, canviar a la mitat de la Junta. Es va acordar, també, augmentar amb 50 Pts. la quota mensual dels seus afiliats

L'ASSOCIACIÓ DE PARES D'ALUMNES

El divendres dia 27 de Març es reuniren els pares per de totes les coses fetes durant aquest primer any de l'Associació. Es renovà, també, a la mitat de la Junta.

LA COOPERATIVA ARTESENCA "LA GINESTA"

Crerà als seus socis també el divendres dia 27 de Març per a parlar dels assumptes econòmics i de la immediata realització del magatzem i de cambres frigorífiques.

LA COOPERATIVA DEL CAMP "LES GARRIGUES"

Aquesta cooperativa de pa (la Panificadora, com diem) amb seu al nostre poble, va cridar als seua afiliats d'Artesa, per a donar comptes i aprobar una aportació de 1.000 Pts per cada soci i familiar del soci, per així amortitzar amb més facilitat els crèdits.

LA FEMOSA

BUTLLETÍ DE L'AGRUPACIÓ CULTURAL "LA FEMOSA"
CARRER DEL CASTELL N. 23 ARTESA DE LLEIDA
SEGONA ÈPOCA, N. 22 MÀRC-ABRIL 1981

INDEX

PORTIC	1
NOTES ARTESENQUES	2
I DESPRÉS DE LES MINES...	4
EL DESVETLLAMENT CUNTURAL ARTESENC	9
POESIA (enfolliment)	12
CARNESTOLTES A L'ARTESENCA	14
HUMOR a les pàgines 16, 21, 27, 34 i 41	41
FULLS DE HISTÒRIA (Artesa 1230-1240)	17
CONTES INFANTINS	22
JO I AQUELLA NIT	24
JOSAFAT (de Prudenci Bertrana)	28
ENDEVINALLES	31
"POR SUS A.P.A.S" ELS COMEIXAREU	32
CRÒNICA ESPORTIVA	35
ENTRETENIMENTS	42

I DESPRES DE LES MINES...

Tractament del mineral

Degut a la poca concentració en que es troba l'urani, cal instal·lar fàbriques de concentrats a peu de mina que permetran de convertir l'u238 d'un 3% de riquesa en un òxid d'urani d'un 75-80 % que és l'utilitzat coentment en el mercat mundial . El procés usact comunment és al rentat del mineral amb aigua i sulfúric que afavoreix alhora una forta con taminació química i una gran demanda d'aigua..

A l'estat espanyol hi ha fàbriques de tracta - ment a Ciudad Rodrigo (Salamanca). La Haba (Bada - joz) i El Lobo (Càceres).

ENRIQUIMENT de L'URANI

Posteriorment aquest concentrat experimenta un procés de purificació i transformació el qual des - prés sintetitzat serveix com a combustible. Pel ni - vell tecnològic de l'estat espanyol mai es podrà en riquir aquí urani, és depèn absolutament dels E.E.U.U. U.R.E.S.

REACTOR D'AIGUA A PRESSIO (PWR)

El reactor d'aigua a pressió (PWR) és el ti - pus de reactor que més s'utilitza al món i ha estat especialment desenvolupat als E.E.U.U.

En aquest reactor l'aigua s'utilitza com a moderador i com a refrigerant. El combustible és urani enriquit en forma d'òxid. L'aigua de refrigeració que circula a gran pressió porta l'energia tèrmica després al nucli del reactor a un intercanviador de calor on es genera el calor que alimentarà el generador. Són d'aquest tipus la central de Zorita en explotació; Almaraz I i II, Lemoziz I i II, Ascó I i II Trillo I i II i Vandellós II, en construcció i Saupago, amb autorització.

FABRICACIÓ DEL MATERIAL COMBUSTIBLE

L'òxid d'urani cal convertir-lo en barres de combustible.

Per ara el subministre és de Westinghouse i de General Elèctric, les mateixes multinacionals que ens venen els reactors. L'agost del '79 s'ha donat autorització prèvia per a instal·lar una fàbrica d'òxid d'urani a Juzbado (Salamanca). Tot i això, fins a finals de la dècada dels 80 no es preveu que es fabriquin els tubs de zirconi que han de contenir el combustible, pel que la dependència respecte de les multinacionals americanes seguirà. L'urani natural per a Vandellós ens el suministra T.D.F.

EL REACTOR NUCLEAR

Una central nuclear és una fàbrica de producció d'energia elèctrica. S'aprofita la calor després pel trencament de l'àtom d'urani per escalfar l'aigua que mourà la turbina que connectada a un alternador produeix electricitat.

Un problema d'aprofitament per ara sense solució és que tan sols es pot aprofitar un 30% del calor produït en el procés de fisió de l'àtom, pel que se'n desaprofita un 70% que cal eliminar mitjançant un circuit de refrigeració.

PLANTA DE REPROCESSAMENT

Així com a les cendres de combustió del carbó no queda pràcticament combustible sense cremar, enmig del combustible nuclear cremat queda encara una part d'U 235, el plutoni que s'ha format i els productes radioactius de fisió.

A la planta de reprocessament les varetes de combustible s'obren (encara dintre dels castells blindats on es transporten) es desfan les pastilles de combustible. Es separa entre si l'U 235, el Plutoni i els productes de fisió. L'U i el Pu s'utilitzaran novament per a fabricar combustible pels reactors, i la resta són residus radiactius, el problema etern. Aquest es submergeixen de nou a l'aigua perquè vagin perdent radioactivitat. Aquestes piscines tenen doble paret per a impedir tota fuga d'aigua i de residus. Després de 5 anys els residus es converteixen en blocs sòlids i 5 anys després s'envien a un cementiri nuclear.

A Europa hi ha fàbrica de reprocessament a Windscale (Anglaterra) i a La Hague i Marcoule (França). Els E.E.U.U. han renunciat al reprocessament dels seus residus per ser un procés molt car i perillós.

MATERIAL COMBUSTIBLE / MATERIAL BÈL·LIC

El plutoni extret junt amb les restes d'U 235 i U 238 serveix de combustible pels reactors regene_radors (a neutrons ràpids) o bé per interessos bèl·lics, una de les raons ocultes de l'aventura nuclear per a fer una, bomba A tan sols calen uns 7 kgs. de Plutoni. La central nuclear de Vandellós , de la que és queda el govern francès, tot el plutoni produeix 120 kgs. d'aquest producte.

RESIDUS: TRANSPORT I ENMAGATGENAMENT

Els estèrils son les muntanyes de mineral de baixa qualitat que s'acumula prop de les mines o de les fàbriques de concentrats.

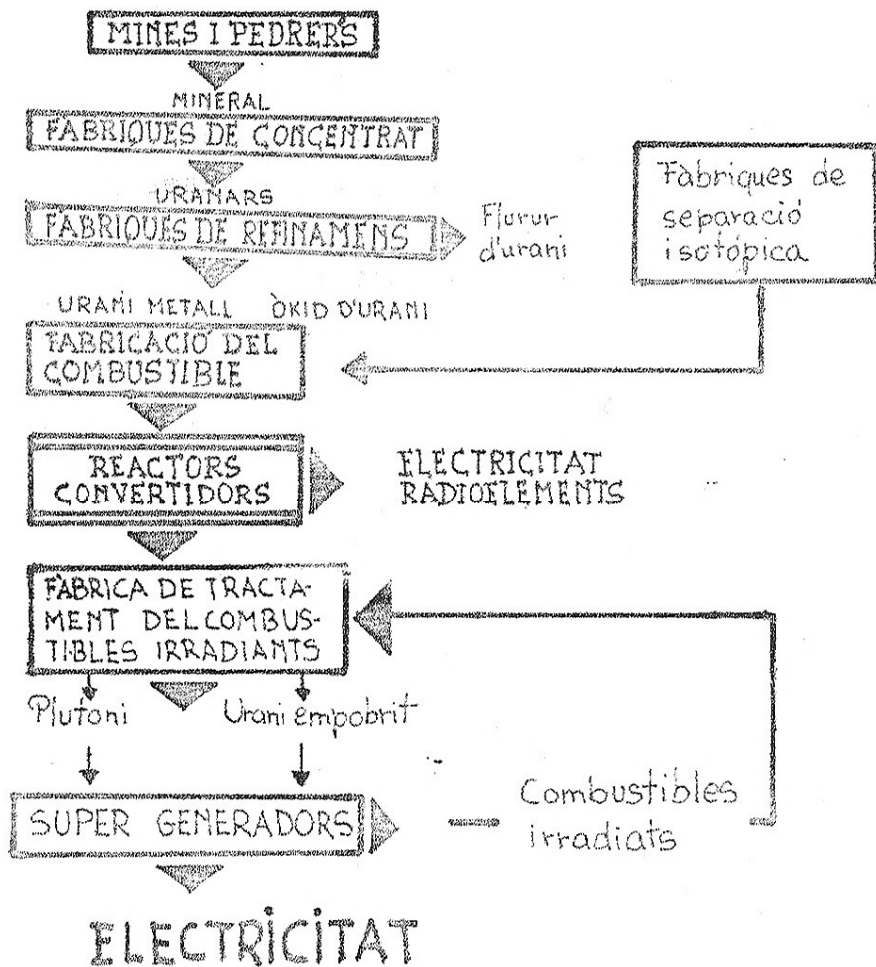
Els residus de baixa radioactivitat és produueixen a les centrals i a les plantes de reprocessament, així com els d'alta activitat. Els primers queden prop de la central en depòsits més o menys ben fets, mentre que els segons pel seu llarg període de desintegració, cal posar-los en l'interior de bidons de ciment armat i plom i llançarlos a fosses marines o al fons de mines de sal abandonades.

Evidentment, en totes aquestes fases al transportar el combustible o els residus d'un costat a l'altre utilitzant com a mitjà de transport el camió, el barco o el tren.

Els residus de la central de vandellós són transportats a França per tren. Aquest travessa ca-

da 4 mesos Tarragona, Barcelona i Girona amb la seva càrrega radioactiva i gairebé sense cap mesura de seguretat.

M. Pelliser

EL DESVETLLAMENT CULTURAL

ARTESENC

Els darrers 80 anys de la història del nostre poble són tant interessants que si vulguéssim fer un estudi complert hom podria fer-ne un llibre. Ara, però, les nostres pretensions només van encaminades a apuntar els fets sense entrar a analitzar del tot les causes que els produïren i les conseqüències que se'n deriven. En aquests 80 anys Artesa ha passat d'ésser un poble inculte, superticiós i pobre, a ser un poble modern amb un nivell cultural i econòmic (comparant-lo amb la mitjana de les nostres comarques) acceptable. Perquè Artesa passés de la edat mitjana al segle XX amb 80 anys, és que forçosament han hagut d'existir ací uns factors, interns, molt concrets i aquests a favorits, e la seua vegada per uns factors externs politico-culturals dels país on estem immersits importants.

Si els factors principals que fan de palanca per a impulsar el poble cap endavant, són aliens a la iniciativa local (canal d'Urgell, carretera, ferrocarril) altres només es deuen a la iniciativa dels artesencs, i d'aquesta iniciativa és de la volíem parlar ara:

L'any 1912 ja es troba en funcionament "La Primavera", que és la primera agrupació cultural-recreativa, de que tenim notícia, del nostre poble. A l'any 1917 es crea el Sindicat de "Sant Isidro" (cooperativa de consum i de comerç; Caixa Rural). Al 1918 l'altra cooperativa, la Societat Agrícola "El Porvenir" i pocs anys després es fundava

la Sociedad de Socorros Mútuos "La Artesana", aquesta era legalitzada al 1926. "La Artesana" és de totes aquestes agrupacions la única que funcionà després de la Guerra

No s'ha estudiat encara al que "La Primavera" va significar pel desvetllament cultural d'Artesa, però si tenim en compte que organitzava conferències i cursos cultural a les nits pels seus socis grans i que tenia en funcionament una coral, ens hem d'adonar que a la força havia d' ésser un bon puntal... També es feien actes culturals al Sindicat i a "El Porvenir", sobretot representacions teatrals; les dues cooperatives es contrapuntaven per a veure qui més coses i millor ben fetes portava a cap.

El CRAC del Sindicat de "Sant Isidro" va un revés molt fort per l'economia de poble i aquest crac va marcar d'una manera negativa als artesencs que, encara avui, són desconfiats d'entrar en cap cooperativa.

"La Artesana" va estar una experiència, ni cultural-recreativa com "La Primavera" ni estrictament econòmica com el Sindicat i "El Porvenir"; era com un segur laboral p

pels socis que emmalaltien i per això no podien treballar.

El fet comú de totes aquestes entitats artesanesques és que es regien per unes normes (estatuts) molt estrictes i que els socis havien de complir al peu de la lletra, i això amb el temps, quan ja es fa d'una manera natural, és el que ens porta a una societat organitzada. Quan la gent sap les seues obligacions i coneix els seus drets i compeix les unes i fa us de les altres és quan la democràcia es fa possible.

Avui, gràcies a totes aquestes entitats que van treballar, en diferents camps, per a portar el nostre poble cap endavant, i l'esperit de les quals (només l'esperit) va poder travessar la barrera del 36 i continuar fent el seu camí cap a nosaltres fan que puguem sentir-nos moderadament contents, ja que i malgrat que no hem assolit encara un nivell cultural òptim (i per tant tampoc de convivència o polític), els artesencs ens hem alliberat d'una bona càrrega de prejudicis inútils i per això mateix ens podem considerar un poble despert que mira cap al futur amb més interès que quimeres.

Els homes i dones formats en aquells anys de progrés cultural que va impulsar la Manco unitat de Catalunya són els artesencs que van saber superar els anys difícils de la postguerra i afegir-se, més tard, als nous corrents de la tècnica i de les noves maneres de pensar.

POESIA

ENFOLLIMENT

Emaperduda, ja,
en qüestionar-me
per mil.lèssima vegada
si aquest procel.lós capteniment
que em detura
es farà present,
jo...enfelloneixo.

Mentre, se'm respon
reiteradament, cansadament:
"algun-dia-qui-ho-sap,
potser-sí".

Sí, és possible!
Es possible que els déus
ens reconequin,
i que l'hora desitjada
sigui arribada-
esplendorosament, càlida.
Es possible!...tot-és-possible!!

Jo, però, mentre,
ja no esperaré l'esdevenidor;
i aquella penyora
ennuolada i trista
que em llegaren els avis,
s'enfonsarà en un mar
farcit de dubtes
endolat i erm.

Qui pogués reeixir en la fugida!
tallar els fàl·lics tòtems
lletosos de burleta,
triomfants de rancúnia i enveja!
qui pogués!!

Jo però, mentre,
m'asseuré retuda vora el mar;
dibuixaré amb la mirada
guaitant l'horitzò,
aquell vell paradís
mel·lifuc i seré
que s'endurà, com sempre,
el darrer sol de la tarda.

ATALAIA

CARNESTOLTES A L'ARTESENCA.

O EL QUE NO SÓN PESSETES SÓN PUNYETES.

Per segona vegada la Comisió de Festes ha organitzat el carnestoltes, i les dues vegades fora de temps, o sigui, ja dins de la quaresma (no sé a que porta a cap fer-lo fora de les dates tradicionals). Enguany l'han celebrat el dissabte dia 7 de Març i ha portat tanta polèmica (no pel carnaval, sinó pel fet de fer pagar 300 Pts. a tots els que no eren socis) que bé val la pena de que hi dediquem un comentari.

El fet de fer pagar als forasters i als no socis no és nou; se'ls ha fet pagar sempre, però el que sí que és nou es fer pagar a la gent gran, ja que segons els criteris que imperaven quan s'organitzà la Comisió, els més grans de 55 anys no calia que paguessin cap quota. Amb el temps aquest criteri es veu que han canviat i les persones grans que no paguen quotes, ara, se'ls considera forasters, o sigui no socis.

En aquest carnaval les coses anaren així: Els socis no pagaven, els fills dels socis tampoc, però, els pares dels socis se'ls feia pagar l'entrada de foraster, o sigui, 300pts.. Hom se sap a sant de que ve que a les persones ja jubilades de pagar quota a la Comisió de Festes, aquests els pugui desriminar.

En aquests anys la Comisió de Festes ha desaprofitat totes les oportunitats que se li han presentat per a poder esdevenir una agrupació popular. Quan han tingut diners els han arruixat i quan no n'han tingut s'han llençat a l'"abordatge" dels incauts. Els avis que anaven al carnestoltes amb la il·lusió de veure als seus nets disfressats, tingueren la desagradable sorpresa d'haver de desembutxacar 300 pts. per cap o no se'ls deixava entrar a la sala.

Amb quin dret havien de pagar els avis i no els seus nets que, per la seva edat, tampoc eren socis? Amb quin dret es van passar per alt les normes que van regir al crear-se la Comisió? És potser, que la necessitat de recaptar diners era tan imperiosa que s'havia d'apretar als vells d'aquesta manera?

Els de la Comisió de Festes els quals es queixen de què les coses no rutllen del tot bé dins d'aquesta agrupació, de què la gent no hi col·labora prou, de que tenen les arques buides... S'afanyen a aplicar la llei de l'embut; fent la cosa més poc agradable, més aspra i polèmica que mai.

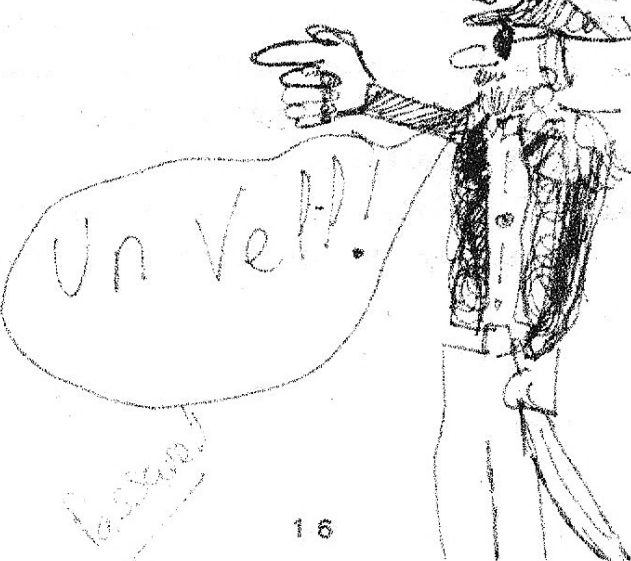
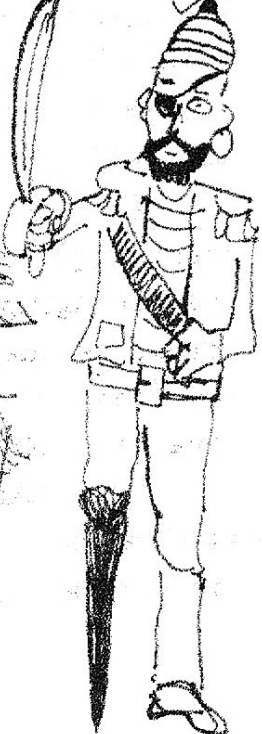
Malaguanyar l'esforç de tans anys per acabar disfressant-se de pirates en un carnestoltes fora de temporada.

A. Costafreda

Al' Abordatge

Un Vell!!

A
l' Abordatge!

lassant

FULLS D'HISTÒRIA

Artesa 1230-1240

Artesa s'anava engrandint amb la vinguda de no-gent, com ho demostren els nous cognoms que troben a la documentació, aquells mitjançant un pacte amb els senyors feudals i el pagament de delmes, tenien vivenda al poble i podien desermar per la seva subsistència noves terres al terme.

Viure en aquests indrets era cada dia més segur, ja que al avançar la Reconquesta Catalana cap al sud, les ràtzis frontereres dels sarràins ja no hi arribaven.

Degut a aquests factors, de la dècada del 1230 al 1240, que és de la que cronològicament ens toca parlar, trobem més documentació que no de les precedents.

Als que aneu seguint aquests Fulls d'Història d'Artesa, els noms de les persones i els toponims tant urbans com rústics se'os anirant fent cada vegada més habituals. S'aneran veient els pactes i els delmes que s'establien entre els senyors feudals i els nou vinguts, els testaments, capítols matrimonials, actes de venda etc.

L'any 1231 " Ramon de Ofegat, Ronia sa muller i sos fills Ramon i Pere veneren a Ramon Rodó tot

Lo honor que tenian en la Torre de Fenosell en lo terme de Artesa. Esto és cases, corrals, terres, e-
res, ferreginals, alous cultivats i erms, per preu
de 200 marmotines en or. Escrit per Ponç de Clares-
valles notari public de Lleida a 6 de las Falendes
de Novembre de 1231 ".

El topònim Torre de Fenosell que apareix en a-
quest escrit i que ja l'haig trobat en altres pa-
pers, de moment, degut a que no diu els seus veïns,
no podem dir el lloc actual a que correspondria. Ar-
queologicament dins del nostre terme hem trobat res-
tes d'edificacions que ben ho podrien correspondre
a aquest lloc. Però com hem dit al no dir els lí-
mits es difícil situar-la. Esperem que el futur ens
portarà algun document aclaratori.

1232 - Sancia de Vernet se oferí a Fra Guillen
de Mont... mestre de la casa de Gardeny a Fra Romeu
Sotamestre i a Fra Guillem de Albesa capellà ab a-
quella quadra de alou que tenia en lo terme de Ar-
tesa. Afronta de una part en honor de Pere de Vernet
i d'altre en honor de Domenc d'en Aguila d'altre en
honor de Ramon Rotunt i d'altre en lo camí que va de
Castell de Ases a Lleida. Escrit per Ramon Sacudet
a 16 de las Falendes de setembre de 1232.

En aquest paper ens surten dos toponims que d'a-
leshores fins ara s'han conservat són el camí de Cas-
tell de Ases a Lleida que devia ser el mateix que
tots coneixem. I el del poble de Castell de Ases (ac-
tual Castellidans) que era tant antic o més que Arte-

sa o Puigvert.

1233 - Ramon fill de Bernat de Sala defira a Ramon de Vilanova 18 diners jaquesos sensals los que a ell feia d'aquell honor d'Artesa. Confessant haver rebut per dita definició 10 masmotines justificas en or. Escrit per Ponç de Clarevalls a 2 de les Kalendes de Juny de 1233.

1233 - Ramon de Vilanova lloa a Fra Pere de Campfet Comanador de la Casa de Gardeny tot aquell honor que Ramon Rodó i dit Vilanova tenian en Artesa, lo que dit Rodó va canviar ab una vinya de dits frares situada en les Pardinyes de Lleida i ab algunes cases que són en la partida de San Joan de Lleida. Escrit per Ponç de Claresvalls a 3 de les Kalendes de desembre de 1233.

1239 - Pere Balaguer i sa muller Bernarda venen a Fransec i a sa muller una casa que tenian dins lo castell de Artesa per preu de 34 sous jaquesos. Afronta d'una part en la muralla de dos parts ab dits venedors i de la quarta ab dit comprador. Escrit per Ramon de Frutos Pbe. a 17 de les Kalendes de Juliol de 1239.

Es important aquest document perque ens dona raó dels topònims urbans "castell" i "muralla" dels que ja vam parlar en un passat butlletí.

1240 - Ramon de Sala vené a Guillem de Cardona comanador de la Casa de Gardeny una torre dita Vina vida situada en la quadra de Artesa i tot lo cens que Dolça germana de Arnau de Sasala a dit Ramon

feia per un (...) que allí tenia i una pessa de terra anomenada Valls de Macharre per preu de 1040 marmotines en or. Afronta dita torre d'una part en la carrera publica que hix d'Artesa i va a Gosera, d'altra en lo terme de Fenosell, d'altra en honor de Guillem Rodó, i d'altra en lo terme de Melosa. I la Pessa de terra anomenada Valls de Macharre afronta d'una part en lo terme de Madrona, d'altra en lo terme de Marcharre i de dos parts en honor de Guillem Rodó. Escrit per Ponç de Claresvalls a 6 Kalendes d'Abril de 1240.

Aquest document és interessant per la quantitat de toponims que porta. Alguns encara és conserven avui com són els de Madrona i de Macharre (Maxerri actual). D'altres no s'han conservat com són el terme de Fenosell que ja s'havia anomenat en un altre paper, i el camí d'Artesa a Gosera que no sabem a quin camí correspon. I el topònim " terme de Melosa " que segurament és l'actual Melons. La Torre de Vinavida com passava amb la torre de Fenosell no sabem on correspon. Tal com diu aquest paper estarien properes i podriem situar-les mitjançant aquest document en una zona àmplia del terme sense determinar el seu emplaçament exacte.

J. Gallart

ENCARA QUE NO VAREN CONCURSAR
SÓN ELS ÚNICS QUE VAREN GUANYAR

I tu de què vas?

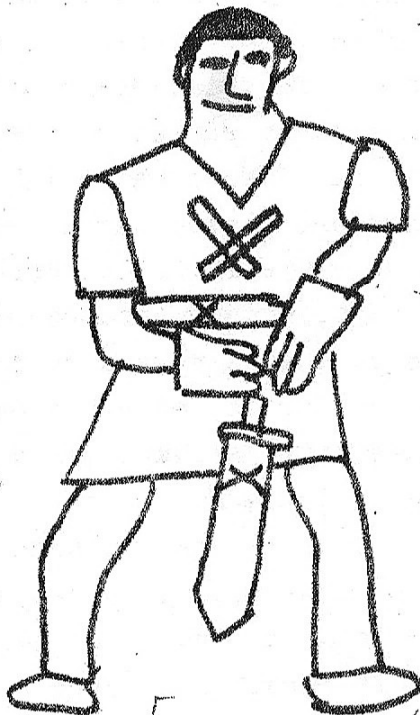
Jo de Comissió de
cultura, el que passa
és que no se'm veu
ni se'm nota.

Pastorel

EL GURRERDE L'EDAT MITJANA

Fa mils i mils d'anys va, existí un, guerre el mes famos. Lluitava amb pirates amb vikings. Els vikings van assaltar el castell, on vivia el rei. Ell va veure com volien matarlo. Ell va matar a tots els vikings que es ficaven al seu camí i va anar a salvar al rei. Li van fica una medalla i va ser un capità. Un dia amb 10 companys anaven per un camí, els moros estaven damunt d'una montanya els van tira moltes pedres i van morir tots el seus, companys. Uns pageros que passaven el van portar al castell del rei il van curar. Ell i un altre soldat. Van anar a buscar els asesins

i van veure sortir a tres
mors los van agafar presones
i els van fe dir a , on
se trobaben, els ossins. Los
van anar a buscar a una
casa i els van agafar. Van
fer que els tallessin el cap
el botxi amb un atcha. I
aixi es va acaba el conte

Ramon Escuer Calaveres Fanyis

jo i aquella nit

Aquella nit, repetida al llarg del temps tan-
tes vegades (la llarga nit dels ganivets llargs), pot
ésser un parèntesi efestivament i ho podem contar
i es faran bromes serioses, hi haurà qui parlarà d'una
confabulació de tots els partits per a fer-nos ve-
ure garces per perdius, que va ésser cosa de quatre
arrauxats amb galàctiques conotacions, però la veri-
tat és que aquella nit, les coses de sobte es difumi-
naven davant nostre i res ers igual, em semblava que
el poble no era el meu, que la gent no et mirava de
la mateixa manera, la família, els problemes perso-
nals, la feina. Tot havia passat a un segon terme, i
s'apoderava de tu una immensa capacitat receptiva d'
informació, erets capaç d'escoltar la ràdio, de bar-
rejar sintonies, de veure la T.V.E. espectant, de por-
tar una conversa vaga, sense massa coordinació amb
els qui t'envoltaven i a la vegada de fer correr la
memòria i pensar que fer si les pistoles s'apoderen
del país, de tantes nits perdutes per a res, de tota
la teva jove vida dedicada humilment a conquerir més
i més llibertat, de crear coses, d'apassionar-te per
la política fins a la mèdulla, de cremar-te més d'
un cop, d'aferrar-te a un clau roent per a no caure
en el fàcil desencís perquè les coses no són con es-
peravem. I t'havies d'omplir d'una certa dosi d'Uto-
pia per a continuar somniant que encara valia la pe-

na lluitar.

Aquella nit, recordava com ens ho contaven els que ho van viure l'altra vegada, i veia llargues formacions obligades a fer el que no volien, a cantar cançons que no estaven en el Hit-Parade, que alguns eren insultats, obligats a baixar la cara davant l'autoritat, d'altres se n'anaven per força cap a millor vida i la por sopava cada dia al costat de la porta de tantes cases. I veient això m'adonava de que la minsa llibertat que teníem es multiplicava sense parar i ho hauria donat tot per a tornar tal i com estaven.

I pensava també que faria demà, pensava amb ajudar a estendre la vaga general o marxar Nord enllà i en això estava quan les notícies s'esclarien favorablement i va parlar el Rei i l'ordre constitucional tornava al seu si (mai m'havia alegrat com aquell dia d'havr-la votada tan pobra com era i tant immensa avui) i la memòria va parar de funcionar i ja parlaves de la bogeria d'aquella gent de color oliva i et se va escapar un sonriure aclaridor. Però a mesura que recuperaves la normalitat pensaves que res continuaria éssent igual, que si en una mini Democràcia on manen els que ja ho feien en l'antic sistema, s'alcen contra ells els cel.ladors de les essències més pures del partit únic, que passaria quan el poble decidís ficar al davant de l'executiu gent nova d'idees progressistes capaç d'amplificar la imatge de la Democràcia i llibertat que avui tenim. I s'apoderava de tu la impotència i la ràbia. I pensaves que és una aberració que no hi ha dret, de que amb

diners de tots es comprin armes per a defensar-nos dels malefactors i d'un hipotètic perill exterior i que aquestes armes en mans d'uns irresponsables s'encarin contra la voluntat popular, contra els que els paguem.

Però de que et sorprents, ja sabies que sense una ruptura democràtica no era possible un canvi de sistema. I com que hi hem arribat, reforman minsament les institucions, un cop de força era possible en qualsevol moment, viviem i ens recordavem continuament aquest perill.

A la vista de tot això (pensava), s'ha de buscar solucions i aquestes han d'ésser a tres nivells; institucionals, polítiques i autonòmiques, però això deixem-ho per aquests polítics nostres perquè també faran el que voldran, el que podran o el que els hi deixaran fer els poders fàctics.

De vegades analitzant la realitat política quotidiana, hom pensa que tenia raó Ortega i Gasset quan deia allò de que, no sabem el que ens passa i això és precisament el que ens passa.

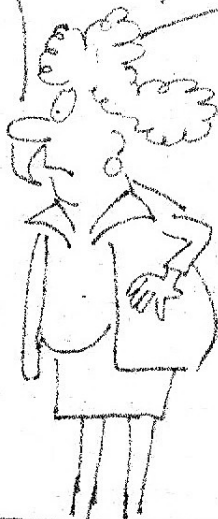
Felip Domènech

Maria el padri
ha anat
al futbol

Passarell

Pobre només
tenia setanta
anys

Això deu d'ésser
allò que diuen
futbol força

Passarell

JOSAFAT DE

PRUDENCI BERTRANA

Prudenci Bertrana va néixer a Tordera l'any 1867; fill de propietaris rurals, va passar la seva infantesa i adolescència submergit a la natura. Perdudes les heretatas hagué d'anar a viure a ciutat on no se sentí mai integrat. Va morir el 1941.

L'ambient de les seves novel·les és gairebé sempre rural. La seva obra es situa a mig camí entre el naturalisme i l'observació psicològica dels rusos; en paraules d'en Joan Fuster ha d'afegir, però, que "...l'ingredient psicològic fou en aquestes novel·les molt esquemàtic i superficial" (1). Certament, la novel·lística d'aleshores estava fent-se i havia quedat oblidada, en bona part, per Modernistes i noucentistes, sobretot pels primers ja que l'actitud evasiva dels Modernistes no s'avenia amb la novel·la del temps que exigia una actitud realista (realisme, naturalisme). Fou Narcís Oller el primer que s'endinsà en el conreu de la novel·la moderna en acostar-se als preceptes de l'escola naturalista.

El nostre autor és un modernista amb un romanticisme passat pels refinaments del simbolisme, pels extrems del naturalisme i està en el floriment final decadentista.

Romanticisme de la decadència del qual s'apropia el modernisme. L'erotisme és una de les constants principals de l'agonia romàntica. En l'obra que anem a analitzar, el misticisme eròtic i la consciència catòlica són els dos pols entre els quals oscil·la l'ànima de l'escriptor. Prudenci Bertrana elabora la síntesi perfecta d'aquests dos pols, harmonitzant els elements literaris amb la seva pròpia visió de l'individu martiritzat per la vida i els costums.

Josafat, és un aplec d'anècdotes tenebroses a l'entorn de la catedral de Girona. Enmig de la mandra, el misteri, la soledat, el silenci... oscil·la el "desig d'amor" i un sentit de religiositat supersticiosa fins que el somni es fa realitat amb la prostituta Fineta. Josafat, personatge principal de l'obra, està entre l'extasi i el remordiment, molt al contrari d'ella per a qui el sacrilegi constitueix una constant de plaer luxuriós. Però la consciència escrupulosa que domina Josafat el tortura i mata la Fineta en un atac de ràbia. En aquesta escena veiem en ella el paroxisme final de la satisfacció en el moment de la mort i sensacions de necrofilia per part de Josafat.

L'obra no és únicament sensualista; el realisme físic es explota per Bertrana per evocar un estat d'ànim subjectiu.

Bertrana converteix una primera matèria bastant usada pel repertori decadentista de la ficció romàntica

tica i naturalista, en expressió fidel i original d'unes preocupacions bàsiques de la seva vida i obra literària: el destret de l'individu inadaptat, la lamentació per la innocència perduda, i la nostàlgia de la vida rural. El flabiol de Josafat , canta una existència primitiva i més pura, però ja irrecuperable.

Novel·la modernista, important per la seva adaptació creadora del repertori imaginatiu i estilístic del decadentisme, i per l'experiència que inclou una expressió de l'agonia romàntica.

ATALAIA

BIBLIOGRAFIA EMPRADA:

- BERTRANA, Prudenci: Josafat Ed. 62
- MARFANY : Aspectes del Modernisme Ed. Curial.
Barcelona 1978
- FUSTER, Joan : Literatura catalana Contemporània.
Ciral. Barcelona 1978.

ENDEYNALLES

1a-

Un bancal ben llaurat
punta d'arrella, no hi ha tocat.

oo

2a-

Un llançol ben apedaçat
punte d'agulla, no hi ha tocat.

ww

3a-

Una dona en té una dent
i fa correr a tota la gent.

oo

4a-

Puja fumereta amunt
amb el calderet al cul.

zz

5a-

Per amunt i per avall
espera si no vols menjar,
espera fins que maduri
apa noi que t'ho dic ben clar.

xx

SOLUCIONS :

caragol : 5a- la para.

1a- La teulada ; 2a- El cel ; 3a- La campana ; 4a- El.

"POR SUS A.P.A.S" ELS CONEIXAREU

No vull creure el que els meus ulls veuen. Vull creure que tot això és un miratge, i si no és així, no trobo l'explicació correcta de que homes lluitadors que, es jugaven la pell reivindicant, al carrer, uns sindicats unitaris i lliures per a acabar així amb el verticalisme. Demanant la Generalitat i l'Estatut d'Autonomia per a recuperar unes institucions molt nostres, Etc..., avui per un grapat de duros, amb molt menys valor que aquelles trenta històriques monedes, vulguin fer, ara, un viatge de retorn al Centralisme.

Si a les nostres terres teníem ja forjat pels avantpassats un cooperativisme unitari, potser no tant fort com hauríem desitjat molts, degut als innumerables entrebancs que l'Administració Central ens posava per a poder-lo desfer.

I ara precisament quan ens semblava que el centralisme ja feia aigua degut a la constància de tot un poble que amb força s'aferrava a les seves institucions, mira per on, l'Administració troba una fórmula màgica, introduint un sistema deseintegrador d'aquest món del cooperativisme arrelat arreu de Catalunya; un sistema anomenat A.P.A.S i que per més posar-ho en quarantena diré que va ser creat amb una llei del 22 de Juliol de 1972, no sigui, sota un regim que tots volem esborrar de la nostra memòria.

Jo no voldria pas ésser d'aquells que diuen, sense tornar-se'ls-hi roja la cara: Es té que ballar el ball que toquen, o aquelles altres que diuen: El que no són pessetes són punyetes. Voldria que em diguessiu com reaccionaria, si

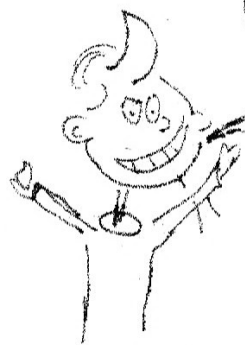
perquè l'economia de tots els pobles de Catalunya es precària, l'Administració ens donés molts diners a canvi de que la nostra sardana fos baratada per un xotís que, al passar pel carrar tinguessiu de cridar-me "amigo José", o bé de la butifarra dir-ne "morquilla". Em penso que això fora perdre la nostra dignitat, la nostra identitat i la nostra personalitat; quedant totalment humiliats. I això, amics meus, crec que no té preu.

La riquesa d'un poble no es pot mesurar per la quantitat de pomes i peres i els bitllets verds que aquestes poden valdre (ja que aquests fruits els podem perdre en una galada i els bitllets amb un refredat), sinó per l'amor, la il.lusió i l'esforç de que les nostres peres i pomes siguin les millors i que amb el cap ben alt puguem dir per tot arreu: SOM NOSALTRES.

Jomaes

NOTA

Tal i com ja estava anunciat, el dia 25 de Març, va començar al local de "La Femosa" un curs de fotografia. Les practiques de revelar, es farant també al laboratori de la nostre agrupació

Pastorell

Jo que pensava que això
del futbol es jugava
amb pilota

CRÒNICA ESPORTIVA

TORREGROSA - 0 - ARTESA - 1 -

Per fi s'ha pogut guanyar un partit, i ha tingut que ser davant del Torregrosa.

Anims i a continuar la bona ratxa.

Alineació : Herrera, Mariano, Alberto, Bere, Grau, Olomi, Bonet, Sanchez, Gallart, Pepe, (Loez, Calvet.

Gol de Calvet.

ARTESA - 0 - BORGES - 0 -

Suma i segueix, sense cap dubte no hi ha manera de guanyar a casa. La falta de davantera fa que els resultats no siguin bons.

Alineació : Herrera, Mariano, Alberto, Bere, Grau, Olomi, Bonet, Sanchez, Gallart, Pepe, Calvet.

ALT. SEGRE - 1 - ARTESA - 0 -

Llàstima, doncs a falta de 3 minuts ens varen fer el gol. El futbol és així i s'ha de saber perdre.

Alineació : Herrera, Sanchez, Solé, Bere, Grau, Mariano, Olomi, Bonet, Gallart, Pepe, Calvet.

ARTESA - I -

CASTELLDANS - I -

Partit sense comentaris, doncs és l'història de sempre.

Alineació : Herrera, Sanchez, Solé, Bere, Grau, Mariano, Olomi, Bonet, Gallart, Pepe, Calvet.

Gol de Bonet.

MENARGUENS - 3 -

ARTESA - I -

Derrota molt normal davant d'un futur II Regional, encara així es va poder aguantar el partit i el resultat no va ésser tan abundant com es pensava al principi.

Alineació : Herrera, Carmona, Solé, Bere, Grau, Mariano, Olomi, Bonet, Gallart, Bellmunt (Carrera) Calvet.

Gol de Mariano.

ARTESA - I -

ALCOLETGE - I -

Bon resultat si es te present que teniem davant al líder.

Alineació : Herrera, Carlos, (Besora), Solé, Bere, Grau, Mariano, Olomi, Bonet, Gallart, Bellmunt, Calvet.

Gol de Bellmunt.

LA PORTELLA - 2 -

ARTESA - I -

Resultat injust, doncs l'Artesa va fer merite sobrat per empatar, però la mala sort i els propis fallos varen impedir la victoria.

Alineació : Herrera, Carmona, Olomi, Bere, Grau, Sanchez, Bonet, Mariano, Gallart, Lopez, Calvet.

Gol de Bonet.

ARTESA - ROSELLÓ (Suspengut)

Partit amb molta història, encara que no més va durar mitja hora. Es llastimòs l'espectacle que es va veure. Essent la culpa de tots, lo que no es pot permetre es que la gent del Roselló entrés per acalentar un jugador de l'Artesa, lo que va provocar l'invasió general del camp. El resultat en aquells moments era de 0-1.

EQUIP JOVENIL

ALFARRAS - 3 -

ARTESA - I -

Mal resultat de l'Artesa, encara així conti - nuen les aspiracions per a quedar campions.

Alineació : Marcel, Bonet, Vicent, Real I, Sanchez, Gallart, Paris I, Besora, Paris II, Real II?

Gol de Besora.

A.E.M. - I -

ARTESA - I -

Bon resultat al camp de l'A.E.M., encara que l'arbit no es va portar pas gaire bé amb l'Artesa.

Alineació : Marcel, Bonet, Vicent, Real I, Grau, Carrera I, Gallart, Paris I, Besora, Carrera II, Real II.

Gol de Carrera II.

ARTESA - 5 -

PARDINYES - I -

Magnífica victòria davant d'un equip fort com és el Pardinyes.

Alineació : Marcel, Bonet, Solé-Pla, Vicent, Grau, Real I, Gallart, Paris I, Besora, Carrera, Real II.

Gols de Real I (2), Besora, Real I, Gallart.

TORRES DE SEGRE - 0 -

ARTESA - 3 -

Bon resultat al camp del Torres amb un joc molt vistós que va fer que el públic disfrutés encara que el seu equip perdés.

Alineació : Marcel, Bonet, Vicent, Real I, Grau Carrera, Gallart, Paris I, Besora, Paris II, Real II, Gols de Real I, Real II, Besora.

BORDETA - 2 -

ARTESA - 2 -

Partit amistós degut al descans al campionat que l'Artesa empata davant d'un primera divisió com és la Bordeta.

Alineació : Marcel, Bonet, Vicent, Real I, Grau Carrera, Gallart, Paris I, Besora, Paris II, (Carre_{ra} II), Real II.

Gols de Gallart, Bonet.

EQUIP ALEVI

ARTESA - I -

A.E.M. - 2 -

Mala sort la de l'Artesa, doncs jugaren per a guanyar, mes les pilotes no varen entrar. Anims i endavant.

Alineació : Bosch, Solé, Solé-Pla, Arbiòl, Peiro, Piñol, Gallart, Solans, Victor, Valp.

Gol de Victor.

ALCARRAS - 0 -

ARTESA - 6 -

Bon partit el de l'Artesa, sobren comentaris doncs el resultat parla per tot.

Alineació : Bosch, Solé, Solé-Pla, Arbiol, Iglesias, Peiro, Piñol, Gallart, Solans, Victor, Valp.

Gols de Victor (4) i Gallart (2).

BORDETA - I -

ARTESA - 7 -

Continuen el bons resultats de l'equip alevi, al camp de la Bordeta varen fer una exhibició de bon futbol.

Alineació : Bosch, Solé, Solé-Pla, Arbiol, Iglesias, Peiro, Capell (Piñol), Gallart, Solans, Victor, Valp.

Gols de Victor (3), Gallart (2), Peiro i Valp.

ARTESA - 3 -

BORGES - 0 -

Magnific resultat davant d'un bon equip com és el Borges. Dos punts valiosos que contarán al acabament.

Alineació : Bosch, Solé, Solé-Pla, Arbiol, Iglesias, Peiro, Piñol (Capell), Gallart, Solans, Victor, Valp.

Gols de Victor (2) i Gallart.

GARDENY - 2 -

ARTESA - 2 -

Empat de l'Artesa al camp del Gardeny que sab a poc per puguer guanyar la Lliga. Encara així l'Artesa ha quedat segon a 2 punts de l'A.E.M., bona campanya doncs la de l'Artesa.

Alineació : Bosch, Solé, Solé-Pla, Iglesias, Peiro, Piñol, Gallart, Solans, Victor, Valp.

Gols de Victor i Gallart.

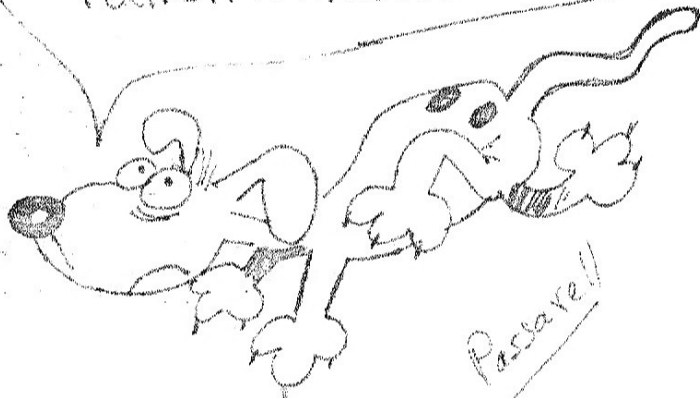
R. Ribera

ESTIC CONTENT PER QUÈ AVUI
ENS ENDUREM MÉS DE DOS PUNTS
'CAP A ROSSELÓ'

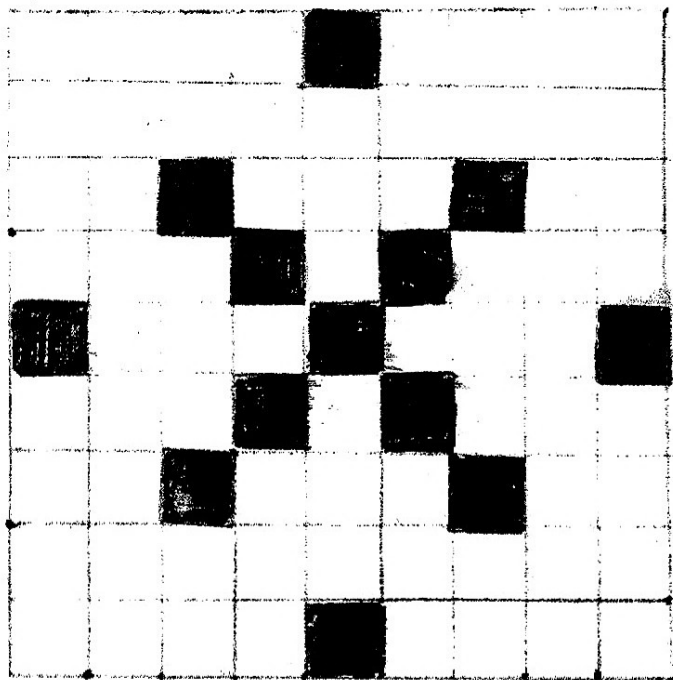

Pastorell

Si pel futbol s'aba-
rallen així...

Pastorell

MOTS
ENCREUATS

HORITZONTALS

1.- Al revés tros de terreny representat en un paper. Al revés municipi de Tarragona. 2.-Capital de Palesti na. 3.- Al revés primera nota musical. Pudor,olor de- sagradable. Negació. 4.- Vint-i-cinc cèntims . Cent . Al revés acció del verb passar. 5.- En futool, tanto, punt. Al revés número.6.- Animal domèstic. Consonant. Al revés pedra, roca. 7.- Al revés nom de lletra. Di- visió o part de l'any. Al revés metall preciós . 8.- Que els hi agrada de saborejar les coses. 9.- Ferida feta amb un ganivet. Un ingredient per a fer sabó.

VERTICALS

1.- Al revés de color roig, femení. Moviment. 2.- Ciència de l'ensenyament. 3.- Veu militar. Al revés as tre rei. Consonants de blau. 4.- Que no pot parlar . Cinquanta. Que no és bé. 5.- Liquid de la fruita. Preposició. 6.- Organisme internacional. Consonant. Número. 7.- Cent cinquanta. Al revés pert principal de tot davant. So agradable. 8.- Que està al Cenaç, femení. 9.- Al revés fruita del país. Nom de dona i de flor.

solucions

1.- Ajor. Gest. 2.- Pedagogia. 3.- AR. Los. BL. 4.- Mut. T. Mal. 5.- Suc. Fer. 6.- OAF. S. SIS. 7.- CL. Soc. To. 8.- Senadores. 9.- Ampop. Rosa.

VERTICALS

1.- Apam. Oosa. 2.- Jerusalem. 3.- OP. Tur. NO. 4.- Hal. C. Sag. 5.- Gol. Sog. 6.- Gos. P. Cor. 7.- EG. Mes. RO. 8.- Sibarites. 9.- Tall. Sosa.

HORIZONTALS

=====

M O T S B N C R E U A L S

=====

Oriental. Maresme. Osona.
Llobregat. Valles Occidental. Barcelonès. Balles
Berguedà. Bages. Anoia. Alt Penedès. Garraf. Baix

=====

S O P A D E L L E J R E S

=====

SOPA DE LLETRES

S	A	B	L	I	B	A	R	C	E	L	O	N	E	S	S	V
O	V	A	L	L	E	S	O	R	I	E	N	T	A	L	A	A
P	E	G	A	R	R	A	F	L	G	M	O	G	L	P	N	L
A	N	E	R	A	G	T	E	A	I	S	B	A	T	E	S	L
D	C	S	D	M	V	E	D	F	A	E	V	R	P	R	A	E
E	R	S	E	O	E	S	A	E	M	R	E	R	E	V	L	S
L	E	E	O	N	D	A	I	M	R	A	M	O	N	I	V	O
L	V	G	S	S	A	N	O	I	A	M	B	T	E	W	A	X
E	G	A	O	E	R	D	R	D	E	A	R	G	D	S	D	I
T	I	T	N	R	A	E	G	S	R	R	E	V	E	O	O	D
R	A	L	A	R	E	L	E	A	B	G	L	E	S	L	R	E
E	A	L	T	A	G	E	R	B	O	L	L	X	I	A	B	N
S	L	E	A	I	L	L	S	G	I	J	A	L	S	L	L	T
P	W	O	R	B	L	E	A	E	R	V	R	A	L	R	E	A
R	I	N	E	A	T	I	D	N	E	N	G	S	E	L	V	A
V	A	L	L	E	S	O	C	C	I	D	E	N	T	A	L	O

Si busqueu bé dins d'aquesta sopa de lletres, mirant en qualsevol direcció, hi podreu trobar el nom d'onze comarques catalanes, inclo-ses totes elles en el que és l'actual provin-cia de Barcelona.

El nom d'aquestes comarques el trobareu a la pàgina anterior

CAIXA D'ESTALVIS
DE CATALUNYA

LA
CAIXA
DE TOTS

ARTESA DE LLEIDA